

Handläggare
Lisa Gagnerud
Telefon: 08-50825356

Till
Socialnämnden
2023-06-13

Remiss av En registerlag för Myndigheten för vård- och omsorgsanalys

Remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2023/490

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på kommunstyrelsens remiss av En registerlag för Myndigheten för vård- och omsorgsanalys.

Sammanfattning

Promemorian "En registerlag för Myndigheten för vård och omsorgsanalys" handlar om att skapa en ny lagstiftning för att reglera Myndigheten för vård och omsorgsanalys hantering av personuppgifter. Syftet med lagförslaget är att säkerställa att myndigheten har tillgång till de personuppgifter de behöver för att utföra sitt uppdrag på ett ändamålsenligt sätt, samtidigt som enskildas personliga integritet värnas. Registerlagen ska komplettera EU:s dataskyddsförordning.

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys följer upp och analyserar hälso- och sjukvården, tandvården och omsorgen ur ett patient-, brukar- och medborgarperspektiv. Projekten som genomförs är ofta på uppdrag av regeringen, men kan även vara egeninitierade.

Socialförvaltningen menar att både medborgarna och socialtjänsten har mycket att vinna på om förslaget träder i kraft, då det kan leda till ökad kunskap om socialtjänsten och bättre underlag för beslutsfattare. Samtidigt menar förvaltningen att det finns vissa risker kopplade till ökad administration.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner detta tjänsteutlåtande som svar på kommunstyrelsens remiss.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har skickat en remiss till socialnämnden för besvarande. Remissen är en promemoria som innehåller ett lagförslag om behandling av personuppgifter vid Myndigheten för vård- och omsorgsanalys. Övriga remissinstanser är stadsledningskontoret, Bromma stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Hägersten-

Älvsjö stadsdelsnämnd. Remissvaret ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 18 juli 2023.

Ärendet

Promemorian "En registerlag för Myndigheten för vård och omsorgsanalys" handlar om att skapa en ny lagstiftning för att reglera Myndigheten för vård och omsorgsanalys hantering av personuppgifter. Lagen föreslås omfatta behandling av personuppgifter i den del av myndighetens verksamhet som avser uppföljning och analys av verksamheter och förhållanden inom hälso- och sjukvård, tandvård och omsorg ur ett patient-, brukar- och medborgarperspektiv. Registerlagen ska komplettera EU:s dataskyddsförordning.

Syftet med lagförslaget är att säkerställa att myndigheten har tillgång till de personuppgifter de behöver för att utföra sitt uppdrag på ett ändamålsenligt sätt, samtidigt som enskildas personliga integritet värnas.

Myndigheten för vård och omsorgsanalys är en statlig myndighet som ansvarar för att utvärdera och analysera hälso- och sjukvård, tandvård samt socialtjänst. För att kunna utföra denna analys och utvärdering behöver myndigheten ha tillgång till en rad olika personuppgifter, till exempel från myndigheter men även från privata aktörer. Myndigheten bedriver huvudsakligen egeninitierade projekt och projekt på uppdrag av regeringen.

Eftersom det inte finns någon särskild reglering om behandling av personuppgifter vid myndigheten tillämpar de enbart den allmänna dataskyddsregleringen. Vid några tillfällen har myndigheten tagit in externa forskare som har utfört studier på uppdrag av myndigheten. Detta är ett sätt för myndigheten att lösa sina uppgifter då dataskyddsregleringen inte tillåter viss behandling av personuppgifter. Det förekommer också att myndigheten begär ut oidentifierade uppgifter från exempelvis statistiska centralbyrån.

Myndigheten har vid upprepade tillfällen framfört att de behöver ha en särskild reglering för behandling av personuppgifter då de behöver behandla personuppgifter för att fullfölja sitt uppdrag. Det innebär en onödig administrativ börda att gå via forskare eller begära in oidentifierade statistikuppgifter. Det begränsar även myndighetens möjlighet att kvalitetssäkra uppgifterna. Uppgifter som myndigheten behöver kan handla om hälsa, socioekonomiska uppgifter samt väntetider i hälso- och sjukvården.

I vissa fall kan myndigheten behöva samla in personuppgifter från personakter från myndigheter och privata aktörer. Det gäller till exempel socialtjänsten där det inte finns något nationellt register.

Samtidigt finns det ett stort behov av kunskapsunderlag, utvärderingar och uppföljningar inom socialtjänstens område.

I promemorian föreslås att lagen ska gälla i myndighetens analysverksamhet. Den ska enligt förslaget gälla om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om personuppgifterna ingår i eller kommer att ingå i ett register. Myndigheten för vård- och omsorgsanalys ska enligt förslaget vara personuppgiftsansvarig och den rättsliga grunden för behandlingen är att utföra arbetsuppgifter av allmänt intresse enligt artikel 6 e i EU:s dataskyddsförordning. Myndigheten bedöms ha behov av att behandla känsliga personuppgifter i form av hälsa, etniskt ursprung, sexuell läggning och sexualliv samt religiös och filosofisk övertygelse. Skälet till det är att göra studier kring omotiverade skillnader inom aktuella analysområden.

Som huvudregel ska behandlingen av personuppgifter ske inom de projekt som myndigheten bedriver men det kan finnas undantag för omvärldsbevakning och planering av verksamheten.

I promemorian framgår även att förslaget bedöms medföra integritetsrisker. Enligt promemorian minskas integritetsriskerna exempelvis genom sökbegränsningar och genom att behandlingen av personuppgifterna ska ske i projekt, där enbart personer med behörighet ges tillgång till uppgifterna

Lagförslaget föreslås träda i kraft 1 januari 2025.

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtandet har utarbetats inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 7 juni 2023. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 8 juni 2023.

Jämställdhetsanalys

Inom socialtjänsten kan det finnas omotiverade skillnader mellan det stöd som beviljas män och kvinnor eller flickor och pojkar. Genom att analysera skillnader på gruppnivå kan en förståelse öka för hur socialtjänsten fungerar för kvinnor och män. Att analysera könsskillnader kan bidra till att skapa en mer jämställd och inkluderande socialtjänst som tar hänsyn till olika perspektiv och erfarenheter. I förlängningen kan det leda till mer effektiva och rättvisa lösningar för alla. Myndigheten för vård- och omsorgsanalys genomför den här typen av analyser. Ett exempel är i rapporten ”Ljuset på skillnader – en rapport om omotiverade skillnader i LSS-verksamhet, äldreomsorg och socialpsykiatri”. Rapporten visar till exempel att en större andel vuxna kvinnor beviljas insatser enligt LSS än vuxna män, trots liknande bedömd funktionsbegränsning.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen delar promemorians bild av att det finns behov av kunskapsunderlag, utvärderingar och uppföljningar inom socialtjänstens område. I utredningen om ny socialtjänstlag, (Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47) är ett av de centrala förslagen att utvecklingen av en kunskapsbaserad socialtjänst ska stärkas. Bättre förutsättningar för Myndigheten för vård- och omsorgsanalys att genomföra sitt uppdrag kan bidra till ökade kunskaper om socialtjänstens verksamhet samt bättre möjligheter till uppföljning och utvärdering på en systemnivå. Det kan också bidra till en mer heltäckande bild av hur socialtjänsten fungerar, vilka utmaningar som finns och hur verksamheten kan förbättras. Förvaltningen har en förhoppning om att lagförslaget i förlängningen kan skapa bättre beslutsunderlag för beslutsfattare inom socialtjänsten. Det kan i sin tur leda till att resurserna inom staden används på ett mer välgrundat sätt.

Förvaltningen bedömer även att förbättrad data om socialtjänsten på en nationell nivå kan leda till att bättre jämförelser av socialtjänstens olika delar samt att eventuella skillnader och problemområden kan identifieras. Detta kan leda till en förbättrad likvärdighet inom socialtjänsten och en ökad möjlighet att jämföra olika verksamheter med varandra.

Förvaltningen menar också att en potentiell nackdel är att lagförslaget kan leda till en ökad administrativ börda för stadens socialtjänst. Om socialtjänsten måste rapportera in mer data och information till Myndigheten för vård- och omsorgsanalys kan det innebära en ökad arbetsbelastning för personalen. Det finns redan i dagsläget utmaningar kring bemanning inom socialtjänsten. Förvaltningen menar att de personella resurserna i huvudsak behöver kunna ägna sig åt sitt kärnuppdrag.

Ur ett medborgarperspektiv kan lagförslaget på sikt vara positivt då det kan leda till en förbättrad kvalitet inom socialtjänst och hälso- och sjukvård. Förvaltningen vill dock lyfta den stränga sekretess som råder inom socialtjänsten och menar att skyddet av personuppgifterna bör hållas på samma säkerhetsnivå inom myndigheten för vård- och omsorgsanalys som inom socialtjänstens verksamhet. Det vore mycket olyckligt om personuppgifter skulle hamna i orätta händer eller användas på ett obehörigt sätt. Om medborgarna upplever att deras personliga integritet inte respekteras eller om de inte känner sig säkra på hur deras data används, kan detta påverka deras förtroende för socialtjänsten i negativ riktning.

Avslutningsvis vill förvaltningen lyfta att begreppet ”omsorg” som används i lagförslaget bör bytas ut till begreppet ”socialtjänst”.

Förvaltningen menar att ”omsorg” är ett diffust begrepp och att det kan skapa viss otydlighet gällande vilka områden som avses. Förvaltningens mening är att begreppet omsorg kan leda tankarna till äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning. Begreppet ”omsorg” är enligt förvaltningens mening inte ett vedertaget begrepp för socialtjänsten. Det är inte heller ett definierat begrepp i socialstyrelsens termbank, vilket socialtjänst däremot är.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner detta tjänsteutlåtande som svar på kommunstyrelsens remiss.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Promemorian En registerlag för Myndigheten för vård- och omsorgsanalys

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2023-06-01
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2023-06-01